

# UČITELJSKI TOVARIŠ

**Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.**

Vse spise, v očno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako peti-vrsto. Priloge stanje poleg poštne se 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za ostanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Ostanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

## Pragmatika.

Naš up in naše — razočaranje!

V parlamentu je srečno prešla zakonodajni odbor, sedaj dela na njej zakonodajni odbor, govorila bo o njej še narodna skupščina in še marsikdo, predno bo postala meso in kri in bo predstavljala živ organizem v naši državni upravi. Glodajo na njej, tako da je upravičena naša bolezen, da se bo rodil nestvor, ki bo provzročil še več nezadovoljstva nego ga je dosedaj kajti razočaranje je močnejša gonilna sila obupa od materialnega slabega položaja, ker z njim se izgubi zadnja moralna opora v vero za boljšo bodočnost. Pragmatika bazira že sedaj na mnogih predvidenih dopolnilnih naredbah, potrebovala bo pa še nešteto izvršilnih naredb, če se bo hotela izvajati.

Z naše strani se gleda sedaj v njej le materialne dobrine, ki nam jih naj prinese. Dvomimo pa, ako je to povsem pravo stališče kajti prišel bo čas ko nas bo njena moralna stran, njena pravna stran bolj grizla nego sedanjí obupni gmotni položaj in ko bomo pripravljni žrtvovati vse, da se izravnao pravne krivice.

Sedanjí osnutek pragmatike pomenja za naš stan že sedaj nepravilno mero, preko katere ne moremo preiti.

Ne samo, da je globina med našim stanom in uradništvom s fakultetno izobrazbo nerazmerna, učiteljstvo ni enakopravno niti z uradništvom z enako kvalifikacijo.

V dokaz naše trditve naj služi konkretno dejstvo, da je predvidena za učitelja po 28 službenih letih celotna plača 17.000 Din, za profesorje srednje šole — po njihovem specialnem zakonu — pri istih letih 26.100 Din, in za polkovnika, po vojnem zakonu 67.400 Din.

Učitelji so v resnici uvrščeni v II. kategorijo, v katero pridejo vsi uradniki z maturo, ali oni lahko dosežejo pri po-

ložajnih plačah le 5. do 2. grupo, ne morejo pa priti v 1. grupo, katero drugi državni uradniki z enako izobrazbo lahko dosežejo.

Najhuje pa ruši pragmatika stalnost našega nameščenja. Ona določa, da se vsi uradniki stavijo na razpoloženje in se tudi učiteljstva ne izvzema. S tem ruši uradniški zakon dosedanje razpise in stalnost službe po dekretu ustvarja nov potres v naših vrstah ter zruši težko pridobljene pravice učiteljstva.

Kako si predstavlja vlada, da bo takoj odpomogla uradniški bedi ki niti en dan ne more več čakati na pomoč, o tem ni padla v parlamentu do danes še nobena beseda, kljub pozivu. Vodilni vladni možje, ministrski predsednik Pašić in minister Stojadinović sta celo akcijskemu odboru čin. Saveza izjavila, da če vlada podati ostavko če ne bo mogla zadovoljiti zahteve drž. uradništva, toda pragmatika predvideva da se po sprejetju postavi šele vse uradništvo na razpoloženje in se tekom šestih mesecev uradništvo šele razvrsti po posebni naredbi, ki bo šele izdana. O zakonu o draginskih dokladah, ki bi takoj lahko odpomogel in kateri kriči vsled nebroj socialnih krivic, ki so potrebne poprave, danes nihče niti ne govori.

Pač! — V narodni skupščini se je oglašil na seji 14. t. m. Svetozar Djordjevič, narodni poslanec — učitelj ki je pri debati o naknadnih in izrednih kreditih min. prosvete kritiziral: zakaj ni v te kredite ustavljen kredit za polne dnevni-ce poročenih učiteljic, ki se jim godi krivica po zakonu o draginskih dokladah; zakaj ni kredita za stan in ogrev prečanskega učiteljstva ker je krivica, da se člen 33. zak. o učiteljskih plačah iz leta 1919. ne izvaia tudi za nje.

Pragmatika je danes za nas megla upa in megla razočaranja.

Najhuje pa se je grešilo, da se je pozvalo v sekcijo zakonodajnega odbora za

pragmatiko predstavnike vseh kategorij uradništva v svrhu konzultacije ni pa se smatralo za potrebno, da se pozove tudi vsaj eden predstavnik učiteljstva, ki tvori najmnogobrojnejši del državnega uradništva.

Izvršilni odbor UJU je sklical v Beogradu vse učitelje — narodne poslance brez razlike strank na skupno konferenco v svrhu pregleda projekta uradniškega zakona in posvetovanja.

Sestavljen se je skupen memorandum, ki se predloži vsem merodajnim faktorjem v katerem bodo podane vse zahteve učiteljstva v prvi vrsti, da se očuva učiteljska stalnost in da se učiteljska nameščenja in premeščenja vrše po odredbah specialnega zakona o narodnih šolah. Ob tej priliki se bo zahtevalo, da se z novim zakonom o draginskih dokladah dajo poročenim učiteljicam polne dnevni-ce.

Položaj ni posebno razveseljev. Kritika preobzirnih sredstev ni opravičena, še manj na vračanje vse krivde na organizacijo in lahkomišno zabavljanje in razburjanje duhov. Strpnost, vzajemna preudarnost in solidarnost nam prinese več uspehov. —k.

## Učiteljski pravnik.

—Š Nadure na meščanskih šolah se bodo honorirale od 1. januarja 1923 dalje glasom odloka g. ministra prosvete z dne 7. maja 1923, O. N. br. 16.306 z 1½% vsakokratnih mesečnih prejemkov nastavnikom z mesečno plačo. Računovodstvo ministrstva prosvete je prosilo ministra financ, da otvori potreben kredit.

—Š Rodbinske doklade za učiteljske abiturientke pripadajo po členu 32., kakor poročano v zadnji številki »Tovarisa« le do dokončane mature. V smislu odredbe poverjenišтва za prosveto se smejo pa te abiturientke nastavljeni le začetkom šolskega leta in jim nakazati plače šele z dnem nastopa službe. Letošnje leto bo,

kakor poročano nadprodukcija naraščala in sigurno ostane nekaj abiturientk brez službe tudi s pričetkom prihodnjega šolskega leta zato vprašamo prizadeti merodajne faktorje kako in s čim naj preživimo te otroke, dokler ne dobe službe in ali ne silijo taki šš naravnost k lenobl, ker oni, ki bodo maturirali šele v jeseni, oziroma delali donavljalne izpite, dobe draginske doklade tudi čez počitnice, ti pa ki so se potrudili da so dovršili že koncem leta, pa naj za kazen ostanejo brez službe in kruha. Kdo naj se ne čudi takim odredbam! Razum, kje si! Pa naj ima človek veselje do dela, ko se mu striže že itak pičlo odmerjene dokade na vseh koncih pa še s tako naglico. Li res ni nikogar ki bi odpravil to krivico? — Prizadeti starši.

## Vestnik za učiteljski naraščaj.

—uč Počtniški izlet pevskega zbora gojenk in gojencev državnih učiteljskih v Ljubljani. Gojenke in gojenci drž. učiteljskih v Ljubljani, združeni v krepko discipliniran pevski zbor prirede pod mojim vodstvom takoj po sklepu šolskega leta izlet, in sicer: 30. t. m. iz Ljubljane v Karlovec, kjer je nameravan prvi koncert, ob polnoči odhod v Bakar, 1. julija s parnikom v Šibenik. Prihod 2. julija zjutraj ogled mesta zvečer koncert, 3. julija odhod z vlakom v Split, kjer ostane najbrže dva dni priredimo po možnosti koncert v prid Jadranski straži, ogled Solina in nato s parnikom 5. julija v Metković, odkoder se odpeljemo z vlakom v Dubrovnik, 6. julija koncert po možnosti izlet na Lokrum, 7. julija z vlakom v Mostar in Sarajevo, V Sarajevu koncert, drugi dan izlet v Ilidže in k vreli Bosne, 9. julija odhod v Bos. Brod, nato v Sisak in Zagreb. Ogled mesta in povratek v Ljubljano preko Karlovca. Ves izlet bo trajal 10—12 dni. Pevski zbor

## LISTEK.

### Na naslov akademskega soc.-ped. krožka.

Pričakoval sem, da kritika Pedagoškega zbornika za l. 1922, ne ostane brez odgovora, razumljivo mi je tudi, da so pisci silele nikre besede izpod peresa, deloma naslovljene na vse ljudskošolsko učiteljstvo. Nič za to! Dobrodošli nam morajo biti sotrudniki iz vrst akademske mladine, pa bodi, da nam povedo včasih tudi kaj nepriljetnega. Pravica je mladine, da pove svoje mnenje brez pridržka in preje smemo zahtevati od starejšega tovariša gotove previdnosti in dobrohotnosti v sodbi: zato me je bolela bagatelizirajoča kritika baš onih sestavkov, ki so potekali izpod peresa sotrudnikov-akademikov.

Snujoče se vezi med nami in akademsko mladino ne gre razdirati, ampak z vneto jih moramo množiti in jačiti. Baš zato, radi boljšega medsebojnega razumevanja in spoznavanja, ne smemo molčati na razne očitke gosp. Žgeča, Akademski socialno-pedagoški krožek se je trudil baje brez uspeha dve leti da bi navezal stike z učiteljstvom. Mi na deželi se ne čutimo zadete. Baš, ker nas delo omenjenega krožka zanima, nam je bil

informativen članek v Ped. Zborniku dobrodošel — nam, ki radi priznavamo, da bi bila pravzaprav naša naloga da iščemo stika z akademsko mladino, jo vabimo v svoj krog in jo skušamo zainteresirati za naše skupne vzgojne naloge in probleme. Kolikokrat smo v tovariških krožkih razpravljali o potrebi, da posveti naša stanovska organizacija svojo pažnjo vprašanju naraščaja znanstvenikov za pedagoško in njenih pomožnih ved ko vendar živo občutimo našo revščino na tem polju. Na sedmih zavodih za izobrazbo učiteljstva nimamo ni enega pedagoško-znanstvenika! Zato se obračajo naše oči, bolj kot si dotičniki predstavljajo na malo število resnih dijakov-akademikov, ki se posvečajo pedagoškemu študiju. Tako daleč — to moram v našo sramoto priznati — pa žal še nismo da bi tej platonični ljubezni mogli dati realno obliko. Navajal se je že v dokaz naše »indolence« tudi slab odziv učiteljstva na vabilo k sodelovanju pri anketi, ki je reševala vprašanje o cilju ljudske šole. Komur tak dokazi zadostujejo, ta je seve lahko s svojo sodbo o našem ljudskošolskem učiteljstvu takoj gotov. Ko sem zadevo sprožil na zborovanju našega učiteljskega društva je vstal tovariš in povedal smiselno približno to-le: Čudim se, da spravljate vprašanje tako strogo akademskega značaja v diskusijo ko vendar vidite, da nam za samo opredelitev našega

stališča napram obilici prevažnih vzgojnih, socialnih in šolsko-organizatoričnih vprašanj sedanje dobe nedostaja časa in sil in je zato nemogoče zahtevati od nas, ki naravno težimo in moramo težiti po praktičnem udeleževanju, da naj skušamo podati v zgoščeni obliki definicije sintezo vseh onih stremiljenj ki so posamezne baš predmet naših razpravljanj. Pustimo take stvari poklicanim teoretikom. — Moral sem dati tovarišu prav!

Zato pravim: nikar se ne prenaigite v sodbi! V naših društvih in krožkih se ponekod mnogo dela in baš socialni problemi in vprašanja izvenšolskega dela se mnogo razmotrivajo in nas skoroda preveč odvrčajo od vprašanj našega ožjega poklicnega dela. Če več nismo dosegli, je tudi to nekaj da polagoma spoznavamo, kje so vzroki raznih neuspehov našega šolskega in bolj še izvenšolskega dela in v kateri smeri bo treba v bodoče zastaviti naše sile. Gotovo se opravičeno povdarja, da so tovariši, ki so teoretično in praktično globlje proučili kak problem, dolžni, dati svoje izkušnje in znanje širši javnosti na razpolago in se ne bi smeli omejevat na predavanja v ožjem krogu ali celo na kritiko, a težko je pripraviiti starejšega tovariša, da bi zastavil svoje boli ali manj okorno pero ki ga v mladih letih ni uril ko vendar vsak dan bolj čuti, kako jezikovno zaostaja sprčo naglega razvoja našega književnega jezika.

Padia je tudi beseda o surovem (didaktičnem) materializmu in očita se nam, da se z nevoljo obračamo »kar ne diši direktno po didaktiki in metodiki«. — To je trda beseda! »Pedagoški zbornik« ne bo nikdar vsem ustrejal, pa naj bo urejevan tako ali tako. Jaz sem zadovoljen s sedanjo smerjo urejevanja in želim, da bi zbornik ostal in vedno bolj postal zrcalo duhovnega življenja in stremiljenja slovenskega učiteljstva.

Kajpak je tudi moja želja, da bi pri naša več razprav in manj člankov, zlasti ne takih, ki jih piše akademik za učitelje. Upam, da se razumemo!

Nikakor pa ni kaj čudnega, ako ta ali oni učitelj išče v zborniku tudi snovi za šolsko prakso, kajti v dobi, ko se toliko povdarja v teoriji delovni, domovinski produktivni princip pri pouku, pogreša slovensko učiteljstvo praktičnega vodnika, ki bi mu kazal pot in način kako naj ta moderna načela in nazore v praksi uveljavi. Baš radi tega ne pridemo ven iz starih tirov. Preje bi si upal napisati daljšo teoretično razpravo o delovnem pouku, ko podati dobro učno sliko iz elementarnega pouka. Kdor hoče biti kolikar modern učitelj, se mora zateči k tuji literaturi, ki pa nam postaja — že